

V E N D I M
Nr. 40, datë 11.3.2002

“NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË”

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Gjergj Sauli	Anëtar i “““
Alfred Karamuço	Anëtar i “““
Kujtim Puto	Anëtar i “““
Kristofor Peçi	Anëtar i “““
Tefta Zaka	Anëtare e “““
Petrit Plloçi	Anëtar i “““
Sokol Sadushi	Anëtar i “““
Zija Vuci	Anëtar i “““

me sekretare Arbenka Lalica, në datat 16.11.2001 dhe 20.12.2001, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.36/1 Akti që i përket:

KËRKUES:

1. GJYKATA E RRETHIT GJYQËSOR TIRANë, në mungesë.
 2. PARTIA REPUBLIKANE E SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Telja Mazniku, me autorizim.
- SUBJEKTE TE INTERESUARA:**
1. SHPËTIM STËRMASI, përfaqësuar nga Telja Mazniku.
 2. FERIT TAHJA, përfaqësuar nga Telja Mazniku.
 3. YLÇEZAR TORO, në mungesë.
 4. LULËZIM SHALA, në mungesë.
 5. SHOQERIA “M.LEKA”, përfaqësuar nga juristi Petrit Gaçe.
 6. KUVENDI I SHQIPËRISË, përfaqësuar me autorizim nga Ilir Shurdhi, këshilltar juridik.
 7. KËSHILLI I MINISTRAVE, përfaqësuar nga Farudin Arapi, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i ligjit nr.8472, datë 8.4.1999 “Për rikthimin në shoqëritë huamarrëse të vlerave financiare të përfituara nga personat fizikë e juridikë, nëpërmjet shitjes së pasurive apo transaksioneve të pronësisë”.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/a, 134/f, 145, 7, 11/3, 41/4 dhe 18 të Kushtetutës.

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në shqyrtimin paraprak të këtyre kërkesave, vendosi që këto t’i bashkojë në një çështje të vetme sepse kanë të përbashkët jo vetëm objektin, por edhe shkaqet.

Për shfuqizimin si antikushtetues të këtij ligji kërkuesit kanë parashtruar këto shkaqe:

Nxjerrja e një ligji të tillë ka qenë krejtësisht e panevojshme, sepse problemet që ai trajton gjejnë rregullim të plotë në dispozitat e Kodit Civil. Këtë fakt jo se nuk e di ligjvënësi, por siç duket ai do t’i imponohet gjykatës vetëm për një rast të veçantë. Sidomos kjo antikushtetutshmëri vërehet qartë në nenin 3 të këtij ligji. Në kundërshtim me nenin 11 pikat 1 e 3 të Kushtetutës, kjo dispozitë kufizon lirinë e veprimtarisë ekonomike private dhe i kundërvihet parimit kushtetues, që garanton ekonominë e tregut.

Duke analizuar përmbajtjen e saj lidhur edhe me nenin 4 të ligjit nr.8472, datë 8.4.1999, del qartë se gjykata është e detyruar të vendosë pavlefshmërinë e kontratës së shitjes në funksion të çmimit dhe jo të gjykimit, pra ashtu siç është paravendosur nga ligji, i cili cenon në këtë mënyrë pavarësinë e pushtetit gjyqësor.

Ligji në fjalë vjen ndesh me parimin e lirisë kontraktore, nuk përfill mirëbesimin e palëve në shitjen e këtyre pasurive, si dhe nuk i përmbahet parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit dhe, në përgjithësi, parimeve të së drejtës civile, që kanë të bëjnë me pavlefshmërinë e veprimeve juridike.

Një ligj i tillë krijon regres në marrëdhëniet ekonomike të shoqërisë dhe në të njëjtën kohë hap

rrugën për shpronësime indirekte, duke shkelur në këtë mënyrë edhe parimin kushtetues të barazisë, sepse disa persona përjashtohen nga e drejta për të operuar në ekonominë e tregut me çmime të liberalizuara.

Përfundimisht, ky ligj, duke iu imponuar gjykatës, vjen ndesh edhe me parimin e ndarjes dhe balancimit ndërmjet kushteve të parashikuara nga neni 7 i Kushtetutës.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Zija Vuci, përfaqësuesit e kërkuarit, të subjekteve të interesuara dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Shkaqet e parashtruara në dy kërkesat drejtuar Gjykatës Kushtetuese, njëra nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe tjetra nga Partia Republikane e Shqipërisë janë pjesërisht të bazuara dhe të pranueshme për shfuqizimin si antikushtetues vetëm të nenit 3 të ligjit nr.8472, datë 8.4.1999 “Për rikthimin në shoqëritë huamarrëse të vlerave financiare të përfituara nga personat fizikë e juridikë nëpërmjet shitjes së pasurive apo transaksioneve të pronësisë”, por jo edhe të ligjit në tërësi.

Në këtë dispozitë është parashikuar se “Personat fizikë e juridikë, vendas a të huaj, të cilët nëpërmjet fitimit të pronësisë nga privatizimi apo në mënyra të tjera kanë përfitur vlera financiare a pasurore nga subjektet e kontrollit a personat e lidhur me ta, nëpërmjet veprimeve juridike të shitjes së pronave me çmime më të larta se çmimi i privatizimit apo se çmimi mesatar përkatës i shitjes në tregun e lirë, detyrohen t’ia kthejnë ato administratorëve të shoqërive huamarrëse”.

Përmbajtja e saj është e zbërthyer në nenet 1 e 2 të ligjit të sipërpërmendur, ku përcaktohen fusha e veprimit të tij, rrethi i personave që u adresohet, si dhe sqarohet kuptimi i termi “vlera për kthim”, e cila përfaqëson diferencën midis çmimit të shitjes së pasurisë në shoqëritë huamarrëse dhe çmimit të privatizimit apo çmimit mesatar të shitjes së saj në tregun e lirë.

Duke analizuar përmbajtjen e nenit 3 të këtij ligji, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se papajtueshmëria e saj me Kushtetutën konsiston në këto drejtime:

Në radhë të parë, kjo dispozitë është në kundërshtim me nenin 11 pika 3 të Kushtetutës, që garanton lirinë e veprimtarisë ekonomike private. Si e drejtë kushtetuese kjo liri nënkupton detyrimin e shtetit të mos ndërhyjë në jetën dhe sferën e veprimtarisë së subjekteve private, që do të thotë se këta kanë autonomi dhe janë të lirë të përcaktojnë vetë kushtet dhe llojin e kontratave civile që do të lidhin me njëri-tjetrin, por me kusht që këto veprime juridike të mos vijnë në kundërshtim me normat urdhëruese të ligjit.

Është e vërtetë se, në bazë të nenit 11 pika 3 të Kushtetutës, kësaj lirie mund t’i bëhen kufizime vetëm me ligj dhe vetëm për arsye të rëndësishme publike, por gjithmonë kur kjo veprimtari nuk ka filluar ose edhe kur ka filluar, por pasojat juridike të saj nuk janë ezauruar.

E parë në këtë këndvështrim del se përmbajtja e nenit 3 të ligjit objekt kërkesë, nuk i përmbahet këtyre kritereve. Kufizimi që ajo ka vënë, duke parashikuar sanksione për shitjet e pasurive të privatizuara me çmime më të larta se çmimet e privatizimit prek marrëdhënie juridike civile, tashmë të konsoliduara përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, d.m.th. ato marrëdhënie që janë krijuar dhe kanë përfunduar në kohën kur kanë qenë në fuqi ligje të tjera, të cilat nuk parashikonin ndalesa ose kufizime të kësaj natyre. Përkundrazi, në atë kohë subjektet e interesuara, si persona fizikë a juridikë privatë, ishin të lirë të bënin shitje midis tyre me çmimet reale të tregut, pavarësisht nga prejardhja e pronësisë mbi këto pasuri, nëpërmjet privatizimit apo në mënyra të tjera fitimi. Prandaj, zbatimi kundër tyre i sanksioneve të nenit 3 të ligjit objekt gjykimi, pasi ata kanë shlyer detyrimet ndaj njëri-tjetrit, tregon se kjo dispozitë i kundërvihet edhe parimit që ka të bëjë me veprimin e ligjit në kohë dhe fuqinë prapavepruese të tij.

Veç sa sipër, dispozita në fjalë i hap rrugën edhe shkeljeve që kanë lidhje me mosrespektimin e parimit kushtetues të barazisë përpara ligjit, shkelje këto që shfaqen në formën e trajtimit të ndryshëm të situatave juridike të njëjta. Kështu, sanksioneve të kësaj dispozite u nënshtrohen jo të gjithë subjektet që kanë shitur me çmimin real të tregut pasuritë e tyre të privatizuara, por vetëm ata që këto veprime juridike i kanë kryer me shoqëritë huamarrëse, pa ditur ose pa qenë të detyruar të dinin për veprimtarinë e tyre të kundërligjshme.

Nga ana tjetër, zbatimi apriori i kësaj dispozite ndaj këtyre personave edhe pa praninë e kushteve të pavlefshmërisë së veprimeve juridike të parashikuara në Kodin Civil, është një imponim që i bëhet gjykatës që gjykon çështjen. Ky rregull i vendosur nga kjo dispozitë përbën tejkalim të pushtetit diskrecional të legjislativit dhe përligj ndërhyrjen e tij në sferën e veprimtarisë së gjyqësorit, duke cenuar kështu edhe parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve, të sanksionuar nga neni 7 i Kushtetutës.

Pra, papajtueshmëria me Kushtetutën e nenit 3 të ligjit të sipërpërmendur shfaqet në disa drejtime dhe e bën të paevitueshme nevojën për shfuqizimin e tij.

Përsa i përket dispozitave të tjera të këtij ligji, Gjykata Kushtetuese çmon se ato nuk përmbajnë në vetvete elementë që nuk pajtohen me frymën dhe normat e Kushtetutës. Rregullat e vendosura prej tyre kanë karakter organizativ. Ato kanë për qëllim të nxisin administratorët e shoqërive huamarrëse për të evidentuar rastet e shitblerjeve të paligjshme dhe për të identifikuar personat që kanë vepruar me keqbesim në marrëdhëniet juridike me këto shoqëri rentjere.

Rregulla të tilla i shërbejnë shqyrtimit të shpejtë të këtyre çështjeve nga ana e gjykatave dhe sigurojnë ekzekutimin në afate sa më të shkurtra të vendimeve gjyqësore që përmbajnë detyrime ndaj atyre personave kur është vërtetuar se kanë edhe ata përgjegjësi për shitjet e pavlefshme të bëra në shoqëritë huamarrëse.

Nga ana tjetër fakti i pretenduar nga kërkuesit se këto dispozita të ligjit janë të panevojshme për shkak se problemet që trajtojnë gjejnë rregullim të plotë në dispozitat e Kodit Civil ose fakti se ato nuk janë formuluar si duhet nga pikëpamja e teknikës legjislative, janë çështje që i takojnë ligjvënësit dhe nuk hyjnë në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të nenit 131/a të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”

V E N D O S I:

- Njëzëri, shfuqizimin si antikushtetues vetëm të nenit 3 të ligjit nr.8472, datë 8.4.1999 “Për kthimin në shoqëritë huamarrësve të vlerave financiare të përfituara nga personat fizikë e juridikë nëpërmjet shitjes së pasurive apo transaksioneve të pronësisë”.

- Me shumicë votash, rrëzimin e këtyre kërkesave në pjesët e tjera.

- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.